

Työelämän tasa- arvokysymykset

Tasa-arvovaltuutetun eduskuntakertomuksen julkistustilaisuus
28.4.2022

Kevät Nousiainen, Turun yliopisto

Raskaus- ja perhevapaasyrjintä

Suurin tasa-arvovaltuutetulle esitetty työsyryjinnän asiaryhmä

Määräaikaaisuuksien (ml. koeajan), työhönoton, irtisanomisen, palkkauksen ja muiden palvelussuhteen ehtojen yhteydessä

Syrjintää epäilevä ei ryhdy toimiin

Myös perhevapaasyrjintä kohdistuu useammin naisiin

Suositus: otettava tasa-arvopolitiikan painopisteeksi

Suositus: määräaikaisten ja nollatuntilaisten työsuhdeturvaa raskaus- ja perhevapaatilanteissa tulee vahvistaa

Suositus: vuokraus- ja käyttäjäyrityksen vastuunjaon selventäminen

Perhevapaat syrjinnän syynä

Perhevapaat syrjinnän insentiivinä?

Miehet aliedustettuja perhevapaiden käyttäjinä

Muuttuuko tilanne olennaisesti perhevapaa uudistuksen myötä?

Jos vapaita pidetään insentiivinä, syrjintä on kiellettävä tehokkaasti

Lainsäädäntö: työsopimuslaki, tasa-arvolaki, rikoslaki

Naisten ja miesten erilaiset määräaikaaisuudet

Naisten määräaikaisten työsuhteiden ja raskaussyrjinnän yhteys on tunnistettu 1990-luvulta alkaen

Naisten määräaikaisuus huomattavan yleistä

EU-oikeudesta osittainen apu

Säännökset työsopimuslaissa (4 luku perhevapaat, 7:9 irtisanomissuojat ja presumptiosäännös (ei koske määräaikaisia); syrjintäkiellot tasa-arvolaisissa

Ketjuttamiskiellon ongelmat

Tasa-arvolain ja työsopimuslain menettelyt ja sanktiot

Perhevapaalta paluu: jälkisuoja

TSL 4:9 (oikeus palata perhevapaalta entisiin tehtäviin; EU-oikeus)

Paluu aikaisempaan työhön, sitä vastaavaan työsopimuksen mukaiseen työhön tai muuhun työsopimuksen mukaiseen työhön

Käytännössä työpaikalla tapahtunut muutoksia

Muuttuneita toimenkuvia, menetettyjä etuuksia ja urakehitystä

Työhönottosyrjintä

Iso asiaryhmä tasa-arvovaltuutetun työssä

Verrattain iso asiaryhmä syrjintätapauksia tuomioistuimissa

- Virkahaun yhteydessä syrjintäkanteella voi päästä virkaan
- Syrjityllä ei menetettävää, toisin kuin työssä olevilla (?)

Anonyymi haku – osittainen ratkaisu

- Miten syrjinnän toteamiseksi tehtävä ansiovertailu tehdään, miten tasa-arvoa edistetään?
- Haastattelujen ongelma

Mitä työhönottosyrjintä on?

EU –oikeuden laajempi määritelmä:

’työpaikan, itsenäisenä ammatinharjoittajana tehdyn työn tai toimen saamisen ehdot, valinta- ja työhönottokriteerit mukaan lukien’ (2006/54/EY, Art. 14 (1) a)

Yksityisen sektorin rekrytointi tapahtuu usein konsultoinnin ja soveltuvuustestien avulla – Art. 14(1)a):n piirissä

Missä määrin tasa-arvolain syrjintäkielto kattaa itsenäiset ammatinharjoittajat?

’mitä tässä laissa säädetään työntekijästä, sovelletaan soveltuvin osin myös muussa palvelussuhteeseen rinnastettavassa oikeussuhteessa työskentelevään (Tasa-arvoL 3 (1) §) ’

Sukupuoli oikeudessa

Biologinen, sosiaalinen, moninainen sukupuoli

'Nykykäsityksen mukaan biologista ja sosiaalista sukupuolta ei pitäisikään tarkastella toisistaan irrallisina tai toisilleen vastakkaisina kategorioina, koska sukupuolen määrittelyssä sovelletut biologiset erot ja piirteet tulkitaan ja merkityksellistetään osana erilaisia sosiaalisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia konteksteja'

'(Sosiaalinen sukupuoli) kattaa ennemminkin sen kokonaisvaltaisen prosessin, jossa sukupuoli ja sukupuolittuneita ruumiita tuotetaan tietyssä yhteiskunnallisessa tai kulttuurisessa yhteydessä.' (Tieteen termipankki)

Biologinen sukupuoli – hankala kategoria?

Gender (sosiaalinen sukupuoli) - ei käytetä suomalaisessa lainsäädännössä, vaikka sitä käytetään ihmisoikeussopimuksissa ja EU-tasa-arvo- ja syrjinnänvastaisessa oikeudessa

Sukupuolineutraalisuus ja sukupuolisensitiivisyys

Intersektionaalisuuden ongelma

Suomalaisen oikeuden terminologia peittää keskeisiä ongelmia